

A KÉT DUNAHID REGÉNYE

A Boráros-téri és az Óbudai-híd megépítésének bonyodalmas históriája a milleniumtól napjainkig

A Közmunkatanács most már — remélhetően végleg — elhatározta, hogy megkezdi az óbudai híd építését. Még újévi ajándéknak is nevezik ezt az ígért, bár az is igaz, hogy nem most hallottunk először az óbudai híd megépítéséről. Az óbudai híd és a Boráros-téri híd megépítésének gondolata egyszerre született meg, de legalább ötven esztendővel ezelőtt.

1931-ben törvény is készült a két hídról. Akkoriban ugy számították ki, hogy mindössze harminc millió fog kerülni az egész. A költségekből az állam tíz milliót vállal magára, úgyhogy a fővárosra husz millió jut csupán. Ezt a husz milliót pedig úgy teremtik elő, hogy másfél perccentről 2.75 százalékra emelték az ingatlanátírási-illetéket. 727 millió értékű budapesti

háznak és egyéb ingatlanok kell gazdát cserélnie, hogy a főváros az átírási díjakból kikereshesse az új hidak építési költségeit.

Különbözik az a fontos, hogy már idáig jutottunk, mert az efféle híd-építés nem is olyan egyszerű dolog, mint ahogy hinné az ember. Sok csinja-binja van az ilyesminek. Hogy egyebet ne mondjunk, az óbudai és a Boráros-téri hidat kerek harminchétt esztendő óta akarják megépíteni és három évtizedig szaktanácskoztak, szónokoltak és vitáztak róla, míg az első kapavágásig érezték a hídkerdés. Mert először is meg kellett érnie a híd-problémának; és most, hogy megérett: nem árt utána nézni, hogy tulajdonképpen hol kezdődött; honnan indult el a hidak karrierje.

Nem futotta rájuk az állam kasszájából. Sürgebb dolgokra kellett akkor a pénz. A pesti város-házán azonban nagyon zokon vették, hogy a két híd kimaradt az állami beruházó programból. A városatyák lázadtak; a közgyűlés Budapest országgyűlési képviselőit okolta. Szemrehányást tett nekik, hogy nincs elég tekintélyük és nem tudnak sarkukra állani. Budapest követi viszont Tisza Istvánnak sirták el a főváros baját-gondját. Addig-addig panaszkodtak és addig-addig deputációztak, míg aztán Tisza István egy előkelő gesztussal áttestálta a hidak dolgát a kereskedelmi miniszterre. Hieronymi Károly volt Tisza István kereskedelmi minisztere. Okos ember és nagy charmeur, ki lakására invitálta a képviselő urakat, úgy gondolván, hogy feketekává mellett majd csak könnyebben leszedi őket a lábukról.

— Legyen szerencsém! A lakásomon aztán kényelmesen elmondhatják az urak a kívánságaikat és szépen meg tárgyalhatjuk a városi problémákat.

A képviselő urak délután csakugyan meg is jelentek Hieronymi lakásán. A találkozóra elment Falk Miksa, aki a budai Várat, a Tabánt, a Lágymányost s a Krisztinavárost képviselte. Ott volt Vészi József is, Óbuda követe. Megjelent Sándor Pál, a Lipótváros; Vázsonyi Vilmos, a Terézváros; Morzsányi Károly, az Erzsébetváros; Ballagi Aladár, a Ferencváros és Hock János, Kőbánya képviselője. Három kormánypárti képviselő: Dardányi Ignác, Podmaniczky Frigyes és Berzeviczy

Hieronymi érvel, de nem ad pénzt

csatornaépítésnek. Csatornaépítő hírességek véleményét citálta és rengeteg számadatot rázott ki a manzsettájából. Olyan volt, mint valami bívész, ki meglepetésekre dolgozik. A Duna—Tisza-csatornára vonatkozó előadását pedig azzal végezte, hogy ennek a csatornának megépítése neki szívügye. Ezt a csatornát meg kell építeni és meg is fogják építeni. Szentül hiszi, hogy ő még megéri azt az időt, amikor a tiszavidéki buzát ennek a csatornának a hátán szállítják majd Pestre. Sajnos — tette hozzá aztán restelkedve — a csatornaépítés dolgát egyelőre el kell halasztani, mert nincs rá pénz.

Paloták délibábja Óbudán

Aztán a hídról beszélt: az óbudai hídról, amely a ma is mezővárosi állapotok közt leledző Óbudát közelebb hozza Pesthez. Óbuda már legalább száz év óta olyan, amilyen; nem akar kimozdulni régi habitusából. Fő utcája mentén földszintes házak; küllelki viskók sorjázanak. Pedig el kell jönnie egyszer annak az időnek, amikor Óbuda is méltó lesz Pesthez. Aminthogy Buda másik végére nézve is nagy változások, nagy fellendülést jelentene a Boráros-téri híd megépítése. Menetén kiszámította, hogy a két híd megépítése forgalomban és a szomszédos ingatlanok értékelkedésében mit jelentene a főváros fizetési mérlegében. Gyönyörű perspektívát festett a Lágymányos jövőjéről is.

Albert nem ment el Hieronymi feketéjére.

Hieronymi Károly bájos háziganának mutatkozott.

— Boldog vagyok, hogy „intim ellenfeleimet” uriházamnál tisztelhetem! — mondta mosolyogva.

A fekete, remek volt, a szivarok szintén és a kereskedelmi miniszter nagy megértéssel és hihetetlen türelemmel hallgatta a süppedő bőrszékre telepedett „ellenzék” sérelmeit. Megeredt a szó és sorra elmondta mindenki mondókáját. Sándor Pál a Duna—Tisza csatorna megépítése érdekében pattogott. Vészi József és Vázsonyi Vilmos az óbudai hídról kardoskodott. Ballagi Aladár pedig kijelentette, hogy nem megy addig el Hieronymi lakásáról, míg a kereskedelmi miniszter meg nem ígéri, hogy a Boráros-téri hidat beleveszi a beruházó programba.

— A Ferencváros már így is lázong és emberhalál lesz, ha a Boráros-téri híd meg nem épül. A Franstádterek ilyesemben nem értik a tréfát! — mondta a temperamentumos történetíró dévajkodó hangon.

Hieronymi csak hallgatta-hallgatta a sérelmeket és a fenyegetőzéseket. Kedvesen, megértően mosolygott és érdekes ősz feje sűrűn böltingatott és helyeselt az erőteljes megnyilatkozásokhoz. Mikor aztán mindenki elmondta a magét, ő fogott hozzá a beszédhez. Halk hangon kezdte. Először az ország gazdasági helyzetét rajzolta meg. Sorra vette, hogy mi hiányzik és elmagyarázta, hogy mi lehetne és minek kellene lenni ebből az országból. Egyszerre a képviselő urak azon vették észre magukat, hogy nem is a kereskedelmi miniszter, hanem egy poéta ül előttük, aki színes, eleven képet fest a jövő Magyarországról. Hieronymi elemében volt. Olyan szépen, okosan és meggyőzően tudott beszélni, hogy egy-kettőre meghódította hallgatóságát. Elmondta, hogy hányan és hányszor akarták megépíteni a Duna—Tisza csatornát, de mindig közbe jött valami, ami ezt az akaratot lefogta. Egyszer a pénztelenség, máskor a politika. Elmondta, hogy az ország hatalmas darabjára lenne áldás ez a csatorna. Gazdasági fellendülést jelentene parasztnak, kereskedőnek egyaránt. De nem feledkezett meg arról sem, hogy milyen műszaki nehézségek állják útját a

azokat az információkat, melyeket a Duna—Tisza-csatorna és a két híd megépítéséről közöltél velünk. Igazán nagyon hálásak vagyunk, mert Te nemcsak abban az irányban okosítottál ki bennünket, hogy mit miért nem lehet; Te ezeknek a fontos kérdéseknek a genézisét is elmagyaráztad. Most már mindent tudunk. Tudjuk, hogy hid ugyan nem lesz, de kioktattál bennünket, hogy azért nem lesz híd, mert nincs rá pénz. Ne haragudj rám, kegyelmes uram, de mikor gyönyörű és logikus fejtegetéseidet hallgattam, önkéntlenül az a német professzor jutott eszembe, akitől, amikor megkérdeztük, «hány óra», nemcsak az idő állásáról adott precíz tájékoztatást, hanem ráadásul elmagyarázta a zsebóra egyetemes történetét is. Az óra feltalálásától és Peter Henlein «nürnbergi tojás»-ától kezdve végigvezetett a zsebóra történetén egészen a mai órákig. Ugy, hogy a közszóleten kívül, hálából, még öt forintot szeretne az ember a professzor markába csusztatni...

Dr. Ráthai Károly

Óbuda harca a Boráros-térrel

A Boráros-téri híd megépítésének a gondolata még a millenáris kiállítás idején vetődött föl. Maga a gondolat egy telekspekuláns agyvelejében született meg, azokban az időkben, mikor Somossy-nak, a híres orfeumtulajdonosnak az élcímessége a Lágymányos süppedő talaján megépítette a Konstantinápoly — Budapest című mulatót. A lágymányosi «Konstantinápoly» építésével egyidejűleg néhány üzletező, bízva a vidék gyors fejlődésében, telkeket kezdett vásárolni a Lágymányos környékén. Az a bizonyos fellendülés azonban nem túlságosan sietett. Erre adta ki aztán a jelszót az egyik telekspekuláns, hogy «meg kell építeni a Boráros-téri hidat!» A Boráros-tériek és lágymányosbeliek akciója Óbudán váratlan reakciót szült.

— Hogy-hogy hidat a Boráros-térnek?! — mondták a derék óbudaiak. — Ha már új hidat kell építeni: építsék Óbudán. Óbuda régebb idő óta várakozik a hidra, mint a Boráros-tér!

Hosszu viták és négygyűlés következtek ezután. Óbuda és a Ferencváros egy ideig úgy állottak szemben egymással, mint halálos ellenségek.

De semmi sem tart örökké, még a harag sem.

— Miért haragszunk egymásra?! — mondta egy napon az óbudai vezér a ferencvárosi vezérnek a főváros közgyűlésén. — Kössünk békét, kössünk kompromisszumot. Nem az egyik és nem a másik hidat kell megépíteni, hanem mind a kettőt.

Ebben aztán megegyeztek.

Le akarják bontani a Rókuszt 1892-ben

A két híd dolga pedig — mint mondani szokás — «belekerült a közvéleménybe». És a kerületi klubokban és a városházán addig-addig szónokoltak a két hídról, míg a hidak rákerültek az «ígéret» listájára is.

A két hidon kívül még két másik ilyen ígéretet őrzött a főváros publikuma. Váltak ezek az ígéretetek, melyeket lejáratkor mindig megprolongált az a kormány, mely épp uralmon volt. Az egyik ígéret a Duna—Tisza-csatorna megépítése. Ez a probléma már közel száz esztendő óta multra tekint vissza. A csatorna-kerdés 1840-ben már-már odáig fejlődött, hogy az országgyűlés a híres görög bankárnak:

báró Sina Györgynek koncessziót is adott a Duna—Tisza-csatorna megépítésére. Azóta folytonosan meg akarják építeni, de máig se építették meg.

A másik ígéret az, hogy lebontják a Rókuszt, mert öreg és utjában van a város fejlődésének. Ez a csunya, barnára mázolt ispotály még az öreg Ferenc Józsefnek is szemet szurt és 1892-ben kimondta rá a szentenciát, hogy nem akarja többé látni. De azért a Rókus ma is áll rendületlenül, mint a Sion hegye. Szegény Ferenc József már nem tudta kívánni, míg lebontják és előbb halt meg, mint a Rókus.

A harmadik és negyedik ígéret az a két híd — az óbudai, meg a Boráros-téri, — amelyről az országgyűlés 1931-ben mondotta ki, hogy csakugyan meg kell építeni. A Boráros-térít meg is építették.

Amikor még Tisza István tárgyalt a dunai hidakról

Ezelőtt harminchat esztendővel egyszer már kis hiba, hogy meg nem építette az állam. Széll Kálmán volt akkor a miniszterelnök, aki nagy beruházási programmal indult neki a kormányzásnak és ebbe a beruházási programba belevette a két híd megépítését is. Széll Kálmán azonban megbukott, mielőtt a hidak megépülhettek volna és Tisza István, — ki 1903 őszén költözött be a miniszterelnöki palotába, — beruházó programjából kifejtette a két hidat.